D'66

Toespraak J.C. Terlouw (D'66) voor de bijeenkomst van D'66 in Nieuwegein, Het Veerhuis. 22 mei 1961

U hebt zes D'66-ers gehoord, zes mensen die zich vanavond gelukkig vrij konden maken. Ze spraken over verschillende onderwerpen, maar ze spraken dezelfde taal. 3an van Loon, Maarten Engwirda, Erwin Nijpels, Elida Wessel,
Ineke Lambers en Aad Muls spraken ook alle zes over politiek.

Want wie spreekt over mensen en hun onderlinge relaties, over mensen en hun verhoudingen tot dingen, over mensen en hun economisch handelen, hun kunstuitingen, hun zoeken naar nieuwe vormen van samenleving,
die heeft het over politiek.

D'66 heeft ervoor gekozen de benadering van de politieke problemen te kanaliseren via partijpolitiek. We hebben gekozen voor partij, In plaats van beweging. Daardoor wordt de machts- vraag gesteld. Macht op grond van Inhoud. Daar gaat het over op 26 mei.

De grootste Irritatie van hen die ons de Kamerzetels :betwisten, is dat ze ons zo slecht kunnen indelen volgens geijkte patronen. Dat geeft ook gehannes met de bestrijdingsmethoden.

De Partij van de Arbeid kan ons moeilijk verwijten dat we geen aandacht hebben voor hun kansarmen, want hun kansarmen zijn door ons nooit verwaarloosd.

Het CDA kan ons moeilijk verwijten dat we hun levensbeschouwelijke, vrijheid niet respecteren, want D'66 ziet het als een taak
van de politiek om de levensbeschouwelijke vrijheid van iederéén
te verdedigen, ruimte te geven. Het CDA concentreert zich op de eigen levensbeschouwing en ziet het als een politieke taak om die te beschermen.

Onze politieke doelstelling Is breder, principiëler, We hebben geen organisaties te verdedigen. In onze ogen zijn organisaties ondergeschikt aan mensen.

De VVO kan ons veel verwijten.

- Natuur- en milieubescherming wijken niet voor economische belangen.
- We houden vast aan de koppeling tussen minimumloon en minimum, sociale uitkeringen.
- We staan niet op de bres voor een concentratie van Inkomen, vermogen en macht,
- We willen de bewapeningswedloop verstoren door een nieuwe benadering.
- We zien de overheid als bondgenoot om de vrije ontplooiing van iederéén mogelijk te

maken

En toch verwijt de VVD ons deze dingen niet. Ze schijnen zich toch te generen om verschillen van Inzicht op dit soort terreinen helder en duidelijk op tafel te krijgen. Althans, Ik heb er tijdens deze campagne weinig over gehoord. Daarom heeft men de verwijten vorm gegeven met termen als bijwagen, versimpeling, vaag, cynisch, kil. Inhoudsloos, mist.

Het is lastig voor ze, lastig om een partij te bestrijden die niet denkt vanuit systemen- die niet denkt vanuit een socialistisch en niet vanuit een kapitalistisch systeem, niet vanuit confessionele leerstelligheden en niet vanuit communistische utopieën - maar vanuit mensen .

Uit de voorgaande toespraken is gebleken waarom de maat- schappij verkeerd In elkaar zit. Het Industriebeleid Is daarvan een goed voorbeeld. Er Is een minister voor het Wetenschapsbeleid die graag de kennis uit de wetenschappelijke wereld In dienst wil stellen van de industrie. 'Kijk eens hier, dit kunnen we, dit hebben we, kun Je er iets mee beginnen'.

Goed bedoeld, maar de verkeerde benadering. Industriebeleid is pas dan kansrijk als Je gaat kijken op de markt waar vraag naar is. Pas als Je de behoeften kent, kun Je de wetenschap in dienst stellen van de vervulling van die behoeften. Voor de specialisten op dit gebied: market pull in plaats van technology push.

lo fout zit onze hele samenleving in elkaar. De structuren dringen ons op waar we behoefte aan moeten hebben. Terwijl natuurlijk de structuren ervoor horen te zijn om aan de bij de mensen levende behoeften te voldoen. Voorbeelden te over.

De vrouw die niet buitenshuis kan gaan werken , omdat ze van haar beloning de hulp in de huishouding niet kan betalen.

De problematiek van de gastarbeiders , die werken komen doen waar we zelf geen zin in hebben.

De bio-industrie .

Meer in het algemeen: het huwelijk tussen technologie en commercie, die samen voorschrijven in welke richting de samenleving zich ontwikkelt, zonder dat we daar greep op schijnen te hebben. In termen van Jan van Loon: we leven in de greep van de dingen

die we zelf maken.

Wat doet onze politieke partij daaraan?
Ten eerste zoeken we oplossingen om de structuren te veranderen. Dat kan, al ids het niet gemakkelijk. 'U hebt er van alle voorgaande sprekers voorbeelden van gehoord. Dat is trouwens altijd de kracht van D'66 geweest, originele oplossingen bedenken. Een goed idee is beter dan een goede leuze. Maar het is niet goed. Het idee moet beleid worden, en daarmee is de machtsvraag gesteld. Dat ligt ons minder. Laten we ons er goed van bewust zijn dat we op een punt zijn aangeland waarop we niet meer om die vraag heen kunnen. We hebben verwachtingen gewekt. We hebben gezegd dat het anders kan. We hebben in het vooruitzicht gesteld dat we een samenleving die op het ogenblik in z'n achteruit staat, weer in z'n vooruit zullen zetten. Er wordt op ons gerekend.
Cruciaal wordt hoe we de macht die we op 26 mei van de mensen vragen,zullen gebruiken, Hoe we er mee omgaan. Zullen we roet die macht de structuren veranderen om aan de echte behoeften te voldoen, of zullen we ons mee laten slepen met hen die structuurbevestigend werken - de mensen moeten zich maar aanpassen. Anders gezegd; zullen we de macht die we krijgen weer uitdelen, of zullen we er voornamelijk onszelf, 0'66, mee bevestigen.
Echte vernieuwing is ook vernieuwing van omgaan met de macht. Delegatie, decentralisatie, democratisering zijn daarbij kernbegrippen. Maar de eerste vraag over hoe een partij omgaat met macht wordt al meteen gesteld op 26 mei, namelijk de vraag of Je de kiezers een echte keus biedt, of niet.

Wie de kiezer erover in het ongewisse laat in welke regerings- combinatie zijn stem zal worden gebruikt, ontneemt die kiezer zijn kleine stukje macht al bij voorbaat. D'66 zegt: dat gaan we met uw stem doen, en dat niet. Wiegel durft dat ondemocratisch te noemen. De gotspe van de eeuw.
In het volle besef van de verantwoordelijkheid die Je met macht op Je neemt, heeft D'66

de kiezer een keuzemogelijkheid voorgelegd. We hebben daarbij meteen een machtspositie die we zouden kunnen krijgen, teruggelegd in de handen van de kiezer. Want de enige twee combinaties waarvoor we echt onmisbaar zijn sluiten we uit. We zullen niet toetreden tot een kabinet met CDA en VVD (ik neem aan dat die twee samen onder de 75 zetels zakken). We zullen niet zitting nemen in een links kabinet met de CPN. Op belde beslissingen zullen we gedurende de volgende komende kabinetsperiode niet terugkomen. Want zouden we dat doen, dan bedriegen we de kiezers. Dan misbruiken we macht.
Ik ga hier niet meer uiteenzetten waarom we kiezen voor een kabinet met een progressieve signatuur en brede steun in parlement en samenleving. Vele sprekers van D'66 hebben dat uit den treure gedaan en volgens mij is er geen enkel deugdelijk argument tegen onze redenering Ingebracht.
Campagnevoeren is vermoeiend, maar boeiend. Door de intensieve confrontatie met vragenstellers wordt Je inzicht in de meest wezenlijke vraagstukken van de samenleving verdiept. Hot is me duidelijker geworden dan ooit dat het uitzicht, perspectief, wordt belemmerd door verouderde structuren. Ze staan als
muren om ons heen. Maar achter die muren is ruimte, is toekomst.
De politieke sleutel voor het slechten van die muren is een betere besluitvorming . We kunnen niet meer dulden dat technologie ons voorschrijft hoe we moeten leven, hoe we met elkaar moeten omgaan, hoe we moeten denken.
Niet 'weg met de technologie' is het devies, maar 'terug naar waar je hoort terug naar de rol van dienaar , die ons leven verruimt, die echte behoeften vervult.
Vraag mensen wat ze het belangrijkst vinden, ze zullen antwoorden: vrede, gezondheid, contact met anderen en met de natuur, schoonheid, duurzaamheid.-De huidige technische ontwikkelingen staan maar zeer gedeeltelijk In dienst van het vervullen van die verlangens. Dat zullen we proberen te veranderen.
Door bezinning op de besluitvorming.
Door democratisering van de besluitvorming.
Want alleen zó kunnen we bereiken waar Jan van Loon mee begon, waarvan de andere sprekers voorbeelden hebben gegeven; mensen mogen niet worden aangepast aan systemen, maar de maatschappij moet worden omgevormd om mensen vrij te maken en te verlossen van het overheersende beheers- en systeemdenken.
Dat is het perspectief waarop de mensen uit de 80-er Jaren zitten te wachten.

Over vier dagen is het 20 mei. We gaan die dag met vertrouwen tegemoet.

We zijn niet arrogant. We zijn vol van het ideaal om mensen weer zichtbaar te maken , te ontwarren uit een web van systemen en structuren, van technocratie en bureaucratie.
En we zijn blij, omdat steeds meer mensen dat Ideaal met ons delen
Dat zal dinsdag blijken.